

ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

Ιστορία του
Μεσαιωνικού και
Νεότερου Κόσμου
Β' Λυκείου

Στη γραμμή του χρόνου:

- **527-565** Ιουστινιανός (Επέκταση κράτους – πόλεμοι – αναδιοργάνωση)
- **565-610** Διάδοχοι Ιουστινιανού (συρρίκνωση: Άβαροι, Σλάβοι, Λογγοβάρδοι)
- **610 – 641** ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ (νίκες κατά Περσών, Αβάρων – Σλάβων, οργάνωση σε θέματα)
- **632 κ.ε.:** ΑΡΑΒΙΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ
- **641-711** Διάδοχοι Ηρακλείου
- **711-717** Διάδοχοι Ηρακλειδών
- **717-802** Δυναστεία Ισαύρων:
 - 717-741: Λέων Γ' Ίσαυρος
- **723-846: ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ**
- **802-867** Δυναστεία Αμορίου

Η δυναστεία των Ισαύρων

ΛΕΩΝ Γ' ΙΣΑΥΡΟΣ β. 717-741

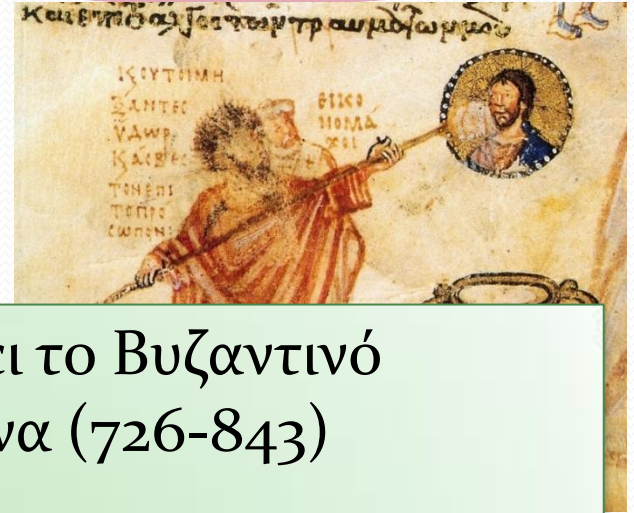

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ε β. 741-755

Η Μεσόγειος το 717 μΧ

Οι πρωτεργάτες

- Κίνημα της εικονομαχίας: Συνταράσσει το Βυζαντινό κράτος για περισσότερο από έναν αιώνα (726-843)
- Πρωτεργάτες:
 - Λέων Γ' Ίσαυρος
 - Κωνσταντίνος Ε' Ίσαυρος (γιος του Λέοντος)
 - Εκπρόσωποι του ανώτερου κλήρου
 - Ωστόσο: δεν αρκούν η βούληση και οι θρησκευτικές ιδέες δύο αυτοκρατόρων για να εξηγήσουν αυτό που συνέβη...

Αίτια της εικονομαχίας

Θρησκευτικά

- Ανεικονικές αντιλήψεις των κατοίκων της Ανατολής
- Υπερβολή στη λατρεία των εικόνων

Γεωπολιτικά

- Εξωτερικοί εχθροί:
 - Άραβες
 - Σλάβοι
 - Βούλγαροι

Στρατιωτικά

- Η αυτοκρατορία εξαρτιόταν από τους στρατιώτες-αγρότες της Ανατολής

Θρησκευτικά αίτια: Ανεικονικές αντιλήψεις

- Οι κάτοικοι των ανατολικών επαρχιών είχαν ανεικονικές αντιλήψεις:
- Η απεικόνιση του θείου με ανθρώπινη μορφή δεν συμβιβάζεται με τον χαρακτήρα του Χριστιανισμού (= καθαρά πνευματική θρησκεία)
- Παρόμοιες ήταν οι απόψεις του Ισλάμ που απαγόρευε την απεικόνιση των ιερών μορφών και είχε ήδη αποκτήσει μεγάλη ισχύ στα ανατολικά σύνορα

Θρησκευτικά αίτια

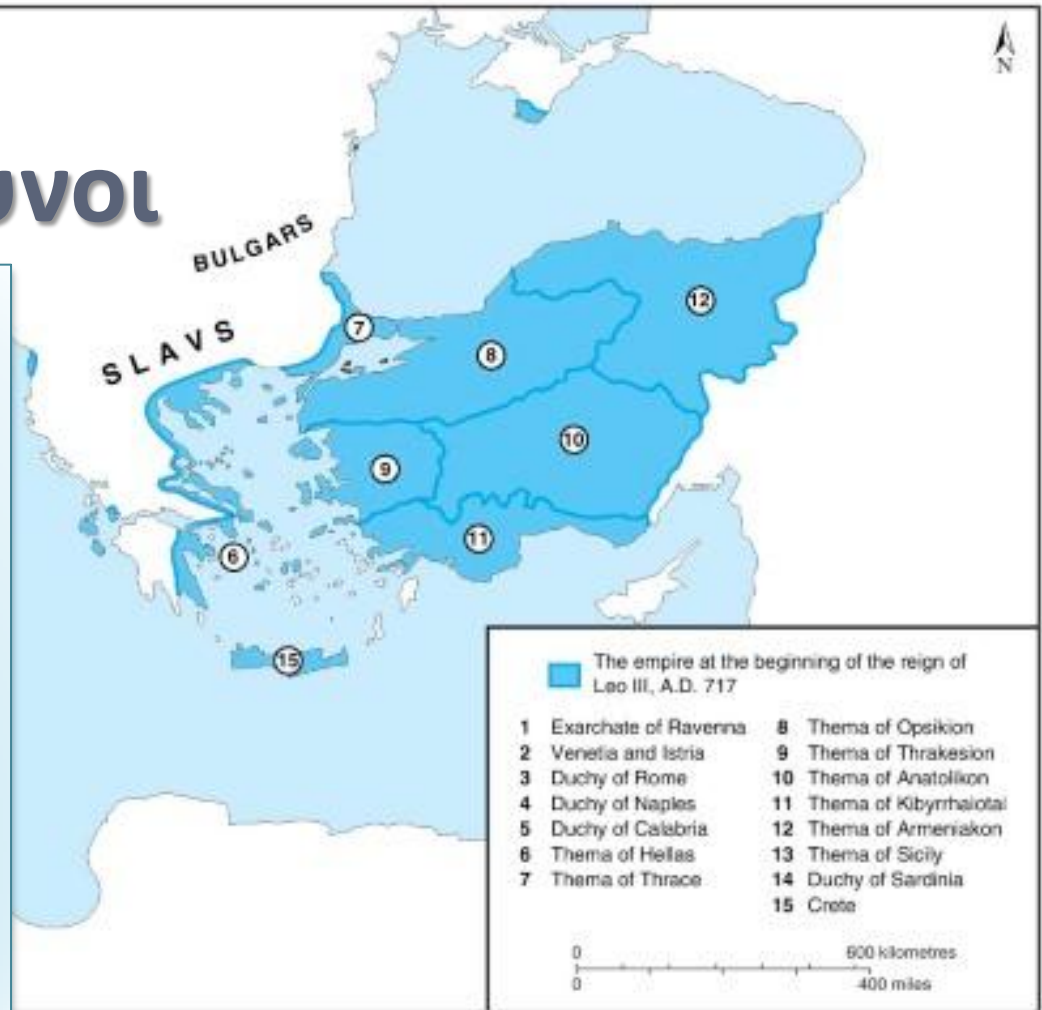
Υπερβολές στη λατρεία των εικόνων

- Στις ευρωπαϊκές επαρχίες του Βυζαντίου παρατηρούνταν υπερβολές στη χριστιανική λατρεία, που έφταναν στα όρια της δεισιδαιμονίας
 - Λατρεία εικόνων
 - Λατρεία λειψάνων
- Αυτές οι υπερβολές προκαλούσαν αντιδράσεις.

Εξωτερικοί κίνδυνοι

- Οι περιστάσεις ήταν κρίσιμες για την Αυτοκρατορία, και έτσι ήταν αναγκαία η λήψη μέτρων
 - Άραβες
 - Σλάβοι
 - Βούλγαροι

Map II: A.1. The East Roman empire ca. 650-717.

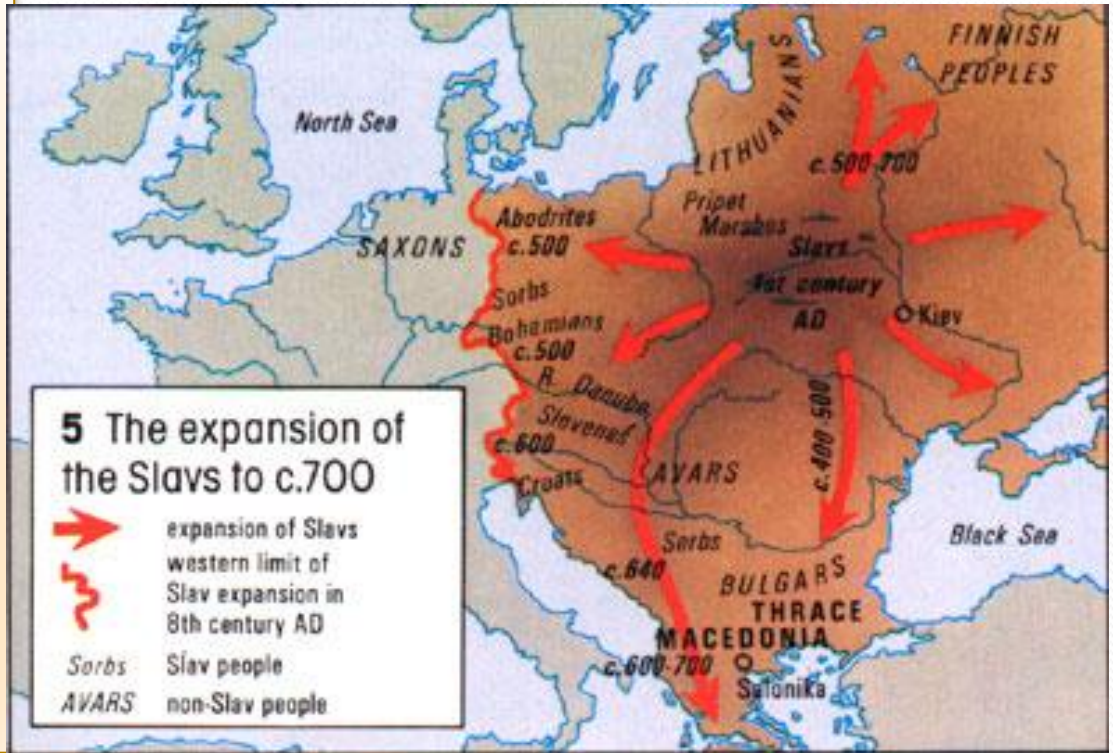
Άραβες

- Με τα πλοία τους «οργώνουν» τη Μεσόγειο
- Ληλατούν ακτές, νησιά, πόλεις
- Παράλυση του εμπορίου
- Πολιορκούν και την Κωνσταντινούπολη (717) – η Πόλη σώζεται χάρη στο υγρόν πυρ

Σλάβοι

- Οι Σλάβοι έχουν εγκατασταθεί στη Βαλκανική, «κατακλύζοντάς» την, δημιουργώντας μόνιμες εγκαταστάσεις, τις σκλαβηνίες

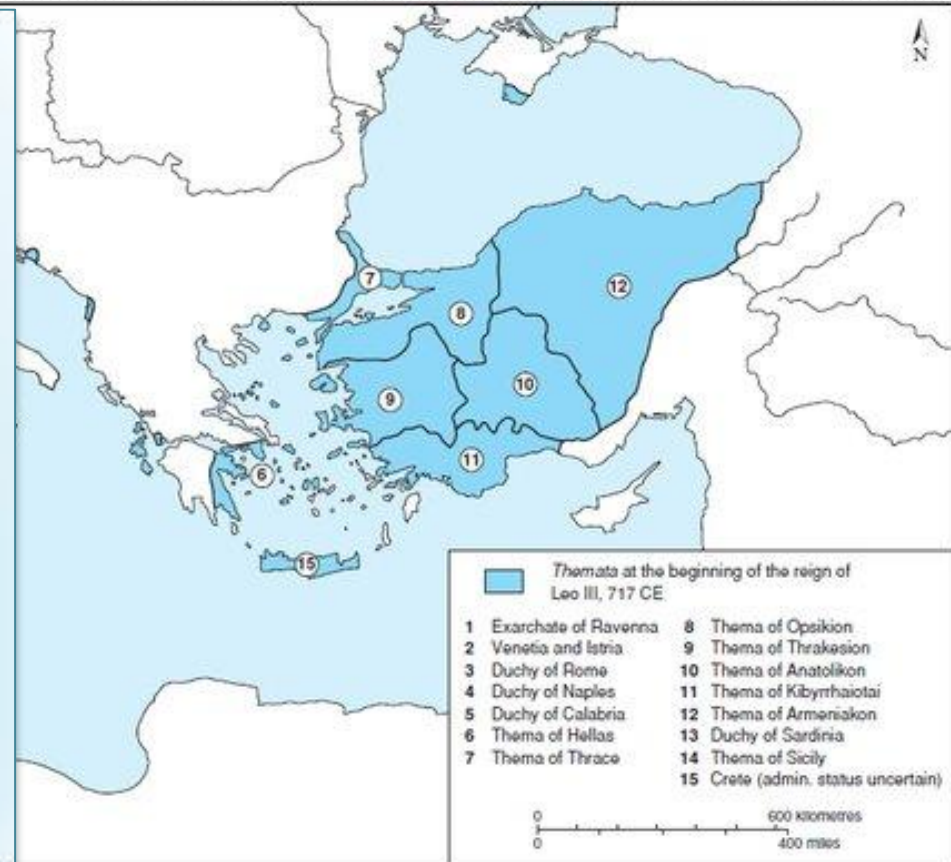
Βούλγαροι

- Από τον Βορρά το Βυζάντιο «υποφέρει» από τις επιδρομές των Βουλγάρων

Ποια θα ήταν η σωτηρία;

- Η τύχη του Βυζαντίου εξαρτιόταν από τους θεματικούς στρατούς της Μικράς Ασίας και ουσιαστικά τους αγροτικούς πληθυσμούς που είχαν ενταχθεί σ' αυτούς
- Οι πληθυσμοί αυτοί ήταν εχθρικοί προς τη λατρεία των εικόνων – απέρριπταν την ιδέα αναπαράστασης του θείου
- Η κεντρική εξουσία (Ισαυροι) προσπαθεί να έχει με το μέρος της αυτούς τους πληθυσμούς, εφαρμόζοντας εικονομαχική πολιτική.

Έναρξη της Εικονομαχίας

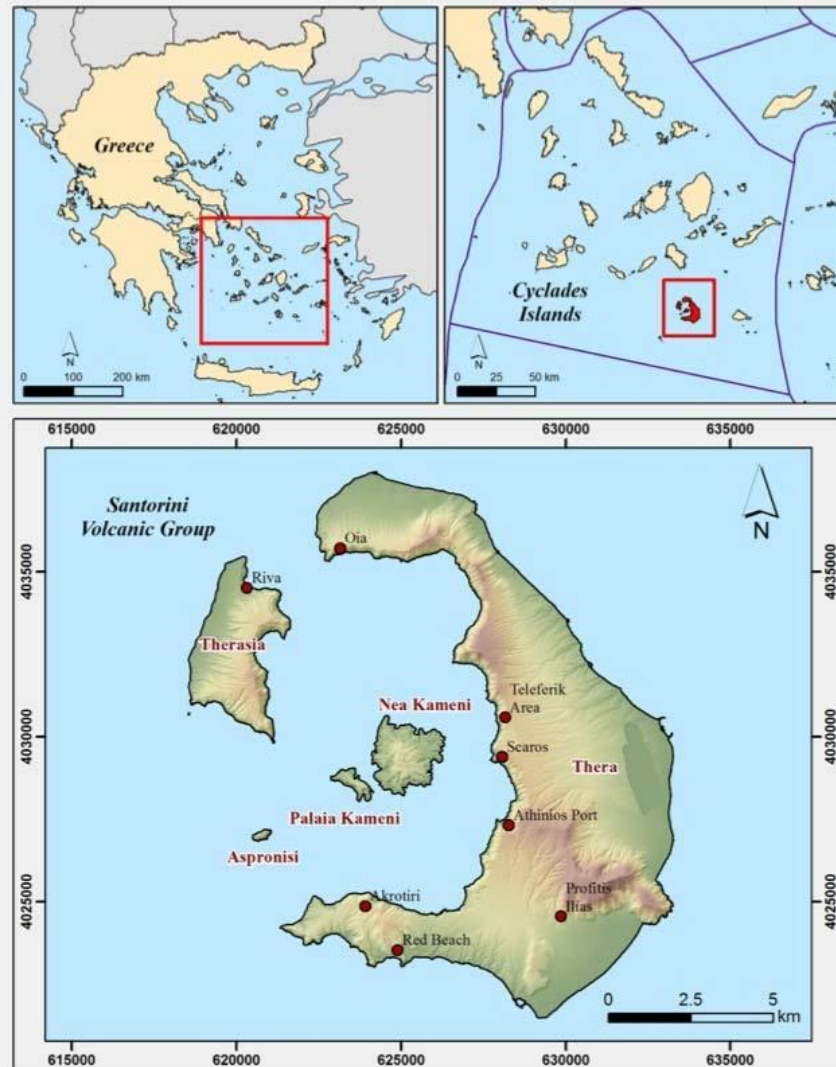
Η αφορμή

- 726: Καταστροφικός σεισμός με επίκεντρο τον θαλάσσιο χώρο μεταξύ Θήρας (Σαντορίνης) και Θηρασίας
- Πώς ερμηνεύεται;

Εικονομάχοι:

Δείχνει την οργή του
θεού εξαιτίας της
λατρείας των εικόνων
(=ειδωλολατρία)

Εικονολάτρες: θεία οργή
για τον «αντίχριστο»
Λέοντα που πολεμούσε
τις εικόνες

Εικονομαχική πολιτική

ΙΣΑΥΡΟΙ

- 726: Ο Λέων εξαπολύει την πρώτη επίθεση: Διατάσσει την απομάκρυνση της εικόνας του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη των Ανακτόρων της Πόλης – ο στρατός την απομακρύνει

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

- Αντίδραση από το οργισμένο πλήθος – οδομαχίες
- Οι αντιδράσεις εξαπλώνονται στο θέμα Ελλάδος (στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα, όπου κυριαρχούσαν εικονολάτρες)

Η Χαλκή Πύλη

Εικονομαχική πολιτική

ΙΣΑΥΡΟΙ

- 730: Εκδίδεται το πρώτο επίσημο εικονομαχικό διάταγμα: Προβλέπει
 - Καταστροφή εικόνων
 - Διώξεις κατά των εικονολατρών
 - Βασανιστήρια
 - Εξορίες
 - Δημεύσεις περιουσιών

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

Ο πάπας της Ρώμης αντίθετος στο διάταγμα

- Ο πάπας δυσареστημένος στρέφεται προς τους Φράγκους
- Συνδέεται με τους ηγεμόνες τους
- Αρνητικές συνέπειες στις σχέσεις της Αυτοκρατορίας με τη Δύση

Εικονομαχική πολιτική

ΙΣΑΥΡΟΙ

- 741: Αυτοκράτορας ο Κωνσταντίνος ο Ε
- Κορυφώνεται η εικονομαχία:
Ανελέητη εκστρατεία εναντίον των μοναστηριών και των μοναχών

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

- Τα μοναστήρια προπύργια της εικονολατρείας

Εικονομαχική πολιτική

ΙΣΑΥΡΟΙ

- 754: Η Σύνοδος της Ιέρειας
 - Καταδικάζει τη λατρεία των εικόνων
 - Αναθεματίζει τους οπαδούς των εικόνων

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

- 775: Θάνατος του Κων/νου Ε – διάδοχος ο γιος του Λέων Δ Χάζαρος – η γυναίκα του Ειρήνη η Αθηναία ήταν εικονολάτريس
- 780: Πεθαίνει ο Λέων – αυτοκράτορας ο Κωνσταντίνος ΣΤ' (9 ετών) και η Ειρήνη
- 787: Η Ζ' Οικουμενική Σύνοδος καταδικάζει την εικονομαχία

Κωνσταντίνος Στ' και Ειρήνη

Πώς ήταν οι ναοί χωρίς εικόνες;

Ο σταυρός, σύμβολο του νικηφόρου χριστιανισμού, στην κόγχη της αψίδας του ιερού

Γεωγραφικά σχήματα (ρόμβοι, τετράγωνα, τεμνόμενοι κύκλοι, σπείρες), θέματα από τη φύση (φυτά, πτηνά)

Πώς ήταν οι ναοί χωρίς εικόνες;

Πώς ήταν οι ναοί χωρίς εικόνες;

Τοιχογραφία (829-842) με πτηνά στο ναό της
Αγίας Κυριακής Νάξου

Ανεικονικές παραστάσεις με λουλούδια και
γεωμετρικά σχήματα στον Άγιο Αρτέμιο, στο
Σαγκρί Νάξου (9ος αι.)

2^η φάση της Εικονομαχίας

ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΑΜΟΡΙΟΥ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ

- Η εικονομαχία αναζωπυρώνεται:
 - Λέων Ε΄: 813-820
 - Θεόφιλος: 829-842
 - Ωστόσο δεν έχει την ορμή και τον φανατισμό της πρώτης περιόδου

ΛΕΩΝ Ε΄

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

- 842: Αυτοκράτορας ο Μιχαήλ Γ΄
- 843: Σύνοδος στην Κωνσταντινούπολη αποφασίζει την αποκατάσταση των εικόνων:
 - Συγκαλείται από τη Θεοδώρα, μητέρα του Μιχαήλ και τους συνεργάτες της Βάρδα και Θεόκτιστο

Αποκατάσταση των εικόνων

ΘΕΟΔΩΡΑ

ΜΙΧΑΗΛ Γ'

Τι σημασία είχε η αποκατάσταση των εικόνων;

- Η απόφαση της Συνόδου για την αποκατάσταση των εικόνων σήμαινε την **οριστική αποτυχία του Κράτους** να υποτάξει την Εκκλησία στη Βούλησή του.

843

Ευρώπη 843

